

Akademická příručka českého jazyka

I.	VÝSLOVNOST — 51
II.	PRAVOPIS — 91
II.A	Hlásk a písmeno, hranice slov — 93
II.B	Interpunkce — 148
II.C	Velká písmena — 210
III.	MORFEMATIKA — 253
IV.	SLOVOTVORBA — 267
V.	TVAROSLOVÍ — 333
V.A	Podstatná jména — 335
V.A.1	Gramatické kategorie podstatných jmen — 335
V.A.2	Skloňování obecných jmen — 346
V.A.3	Skloňování osobních jmen — 401
V.A.4	Skloňování zeměpisných jmen — 440
V.A.5	Skloňování názvů institucí a firem — 465
V.B	Přídavná jména — 467
V.C	Zájmena — 472
V.D	Číslovky — 476
V.E	Slovesa — 481
VI.	VĚTNÁ STAVBA — 505
VII.	ZKRATKY, ZNAČKY A ČÍSLA — 541
VIII.	ÚPRAVA PÍSEMNOSTÍ — 563
IX.	JAZYKOVÉ PŘÍRUČKY A LINGVISTICKÉ POJMY — 587
X.	TRANSKRIPCE A TRANSLITERACE — 599
	VĚCNÝ REJSTRÍK — 638
	REJSTRÍK SLOV A TVARŮ — 644

Obsah

PŘEDMLUVA — 47

ZKRATKY, ZNAČKY A VYSVĚTLIVKY — 50

1. VÝSLOVNOST — 51

1 Vztah zvukové a grafické stránky jazyka — 53

2 Fonetická transkripce — 54

3 Tvoření českých samohlásek — 55

4 Odchytky od náležité výslovnosti českých samohlásek — 56

5 Tvoření českých souhlásek — 57

6 Méně známé české souhlásky — 59

7 Výslovnostní pravidla – spojení dvou stejných souhlásek — 60

8 Výslovnostní pravidla – spodoba znělosti — 61

8.1 Spodoba znělosti u párových souhlásek — 61

8.2 Spodoba znělosti u jedinečných souhlásek — 62

9 Výslovnostní pravidla – zvláštní případy spodoby znělosti — 62

9.1 Hlávka *v* — 62

9.2 Hlávka *ř* — 63

9.3 Skupina *sh* — 64

9.4 Neslabičné předložky *s, z* — 64

9.5 Změny znělosti vzniklé analogií — 65

10 Výslovnostní pravidla – změna místa a způsobu tvoření — 66

10.1 Změna místa tvoření — 66

10.2 Změna způsobu tvoření — 67

11	Výslovnostní pravidla – vypouštění a vkládání hlásek — 68
11.1	Vypouštění souhlásky <i>j</i> (zejména v určitých tvarech slovesa <i>být</i>) — 69
11.2	Vypouštění jiných souhlásek — 70
11.3	Vkládání hlásek (zejména samohlásky <i>u</i> ve výrazech typu <i>sedm</i> a <i>osm</i>) — 70
12	Výslovnostní pravidla – výslovnost dalších souhláskových skupin — 71
12.1	Skupina <i>mě</i> — 71
12.2	Skupina <i>šťk</i> — 71
12.3	Skupina <i>cts</i> — 72
12.4	Přesmykování hlásek — 73
13	Ráz — 73
14	Výslovnost přejatých slov a vlastních jmen — 74
14.1	Samohlásková délka u přejatých slov — 75
14.2	Souhlásková znělost u přejatých slov — 76
14.3	Skupiny <i>di</i> , <i>ti</i> , <i>ni</i> u přejatých slov — 78
14.4	Specifika výslovnosti vlastních jmen — 79
15	Zvukové vlastnosti souvislé řeči — 80
15.1	Slabika — 81
15.2	Přízvuk — 82
15.3	Frázování — 84
15.4	Větná melodie — 85
15.5	Tempo řeči — 86
15.6	Pauzy — 86
	Literatura k oddílu I — 88
II.	PRAVOPIS — 91
II.A	PRAVOPIS – HLÁSKA A PÍSMENO, HRANICE SLOV — 93
16	Označování hlásek písmeny — 93
17	Psaní <i>í</i>, <i>í</i> – <i>y</i>, <i>ý</i> — 93
17.1	Psaní <i>y</i> , <i>ý</i> po písmenech <i>h</i> , <i>ch</i> , <i>k</i> , <i>r</i> — 93
17.2	Psaní <i>í</i> , <i>í</i> a <i>y</i> , <i>ý</i> po písmenech <i>d</i> , <i>t</i> , <i>n</i> — 94

17.3	Psaní <i>í, i</i> po písmenech <i>ž, š, č, ř, j</i> — 94
17.4	Psaní <i>í, i</i> a <i>y, ý</i> po písmenu <i>c</i> — 94
17.5	Psaní <i>í, i</i> a <i>y, ý</i> po písmenech <i>b, f, l, m, p, s, v, z</i> — 95
17.6	Vyjmenovaná slova — 99
17.6.1	Co to jsou vyjmenovaná slova — 99
17.6.2	Přehled vyjmenovaných slov — 99
17.6.3	Původ vyjmenovaných slov — 101
17.6.4	Etymologie některých slov — 102
17.6.4.1	<i>Mlýn</i> a <i>mlít</i> — 102
17.6.4.2	<i>Mýtít</i> a <i>vymítat</i> — 102
17.6.4.3	<i>Pykat</i> a <i>píkat</i> — 103
17.6.4.4	<i>Pýchavka</i> — 103
17.6.4.5	<i>Vyžle</i> — 103
17.6.4.6	<i>Lížiny</i> — 104
17.6.4.7	<i>Líšaj</i> — 105
17.6.4.8	<i>Sírup, sírob</i> — 105
17.6.5	Jazykové hříčky: <i>bidlo</i> a <i>bydlo</i> , <i>vír</i> a <i>výr</i> — 105
17.7	Předponová slovesa odvozená od <i>být – bít</i> — 106
17.7.1	<i>Dobýt</i> a <i>dobít</i> — 106
17.7.2	<i>Nabýt</i> a <i>nabít</i> — 106
17.7.3	<i>Odbýt</i> a <i>odbít</i> — 107
17.7.4	<i>Pobýt</i> a <i>pobít</i> — 107
17.7.5	<i>Přibýt</i> a <i>přibít</i> — 107
17.7.6	<i>Ubýt</i> a <i>ubit</i> — 107
17.7.7	<i>Vybýt</i> a <i>vybít</i> — 108
17.7.8	<i>Zbýt</i> a <i>zbít</i> — 108
17.7.9	<i>Zabít čas</i> — 108
17.7.10	<i>Rozbít stan</i> — 108
18	Písmeno <i>ě</i> — 109
18.1	Písmeno <i>ě</i> po písmenech <i>d, t, n</i> — 109
18.2	Písmeno <i>ě</i> po písmenech <i>b, p, v, f</i> — 109
18.3	Písmeno <i>ě</i> po písmenu <i>m</i> — 110
19	Psaní <i>ů – ů</i> — 110
19.1	Písmeno <i>ů</i> — 111
19.2	Písmeno <i>ů</i> — 111
19.3	Psaní <i>ů</i> i <i>ů</i> — 112

20	Psaní <i>n</i> – <i>nn</i> — 112
20.1	Psaní dvou <i>n</i> — 112
20.2	Psaní jednoho <i>n</i> — 112
21	Psaní předpon <i>s(e)-</i>, <i>z(e)-</i> — 113
21.1	Obecné poučení — 113
21.2	Psaní předpon <i>s(e)-</i> , <i>z(e)-</i> ve slovech domácích — 113
21.2.1	Slova s předponou <i>s(e)-</i> — 113
21.2.2	Slova s předponou <i>z(e)-</i> — 113
21.2.3	Slova s předponou <i>s(e)-</i> i <i>z(e)-</i> — 114
21.3	Psaní předpon <i>s(e)-</i> , <i>z(e)-</i> ve slovech přejatých — 114
21.4	Psaní předpon <i>s(e)-</i> , <i>z(e)-</i> v příslovcích — 114
22	Psaní předložek <i>s</i>, <i>z</i> (<i>z postele</i>, <i>s knihou</i>, <i>s sebou</i> × <i>sebou</i>) — 114
23	Počestvování přejatých slov včetně vlastních jmen — 115
23.1	Slova obecná — 115
23.1.1	Obecné poučení — 115
23.1.2	Slova psaná původním pravopisem — 116
23.1.3	Slova pravopisně počestvená — 116
23.1.4	Prvky cizosti při počestveném psaní — 117
23.2	Vlastní jména — 118
23.2.1	Osobní jména — 118
23.2.2	Zeměpisná jména — 118
24	Pravopis a výslovnost přejatých slov se <i>s</i> – <i>z</i> — 119
24.1	Dublety — 120
24.1.1	Základní pravopisná podoba je se <i>z</i> (typ <i>muzeum</i> – <i>museum</i>) — 120
24.1.2	Dublety jsou stylově rovnocenné (typ <i>kurz</i> – <i>kurs</i>) — 121
24.1.3	Základní pravopisná podoba je se <i>s</i> (typ <i>diskuse</i> – <i>diskuze</i>) — 121
24.1.4	Přípona <i>-ismus/-izmus</i> (typ <i>optimismus</i> – <i>optimizmus</i>) a slova zakončená ve výslovnosti na [- <i>zmus</i>], [- <i>zma</i>] (typ <i>spasmus</i> – <i>spazmus</i> , <i>charisma</i> – <i>charizma</i>) — 122
24.2	Jediná možnost psaní je se <i>s</i> (typ <i>designovat</i> , <i>konsekuce</i>) — 122
24.3	Poznámka o shodě stylového příznaku — 122

25	Psaní samohlásek v zakončení přejatých slov — 123
25.1	Dublety — 123
25.2	Slova s dlouhou samohláskou — 124
25.3	Slova s krátkou samohláskou — 124
26	Psaní <i>dis-</i>, <i>dys-</i>, <i>poly-</i>, <i>poli-</i>, <i>více-</i>, <i>více-</i> — 125
26.1	<i>Dis-</i> a <i>dys-</i> — 125
26.2	<i>Poly-</i> a <i>poli-</i> — 125
26.3	<i>Více-</i> a <i>více-</i> — 126
27	Psaní slov s částí <i>radio-</i>, <i>-manie/-mánie</i>, <i>-fuze/-fúze</i>, <i>-fobie</i> — 126
27.1	Psaní slov s první částí <i>radio-</i> — 126
27.2	Psaní slov se zakončením <i>-manie/-mánie</i> — 127
27.3	Psaní slov se zakončením <i>-fuze/-fúze</i> — 127
27.4	Psaní slov s částí <i>-fobie</i> — 128
28	Psaní spřežek a spřahování — 128
28.1	Příslovečné spřežky — 129
28.1.1	Typ <i>například</i> – <i>na příklad</i> , <i>zpočátku</i> – <i>z počátku</i> — 129
28.1.2	Typ <i>poprvé</i> – <i>po prvé</i> , <i>zprvė</i> – <i>za prvé</i> — 129
28.1.3	Typ <i>v celku</i> × <i>vcelku</i> — 130
28.2	Přídavná jména vzniklá spřahováním (typ <i>níže uvedený</i> – <i>níže uvedený</i>) — 130
28.3	Další výrazy vzniklé spřahováním — 131
28.3.1	<i>Za to</i> × <i>zato</i> — 131
28.3.2	<i>Na to</i> × <i>nato</i> — 131
28.3.3	<i>Při tom</i> × <i>přitom</i> — 132
28.3.4	<i>Po tom</i> × <i>potom</i> , <i>po té</i> × <i>poté</i> — 132
28.4	Typ <i>kdovico</i> – <i>kdoví co</i> – <i>kdo ví, co</i> — 132
28.5	Psaní spřežek typu <i>naměkko</i> – <i>na měkko</i> , <i>domodra</i> – <i>do modra</i> , <i>po anglicku</i> — 132
28.6	Výrazy nesprávně považované za spřežky (<i>na shledanou</i> , <i>na rozdíl</i>) — 133
29	Složená přídavná jména — 133
29.1	Typy složených přídavných jmen souřadných z hlediska pravopisu — 134
29.1.1	První složka je zakončena na <i>-sko</i> , <i>-cko</i> , <i>-ně</i> nebo <i>-ově</i> — 134
29.1.2	První složka není zakončena na <i>-sko</i> , <i>-cko</i> , <i>-ně</i> nebo <i>-ově</i> — 134
29.2	Typy složených přídavných jmen podřadných z hlediska pravopisu — 134

29.2.1	První složkou jména není číslovka — 134
29.2.2	První složkou jména je číslovka — 135
29.3	Složitější případy zápisu — 135
29.3.1	Spojovník rozlišuje význam — 135
29.3.2	Složená přídavná jména označující barvy — 135
29.3.3	Tradiční způsob psaní některých složených přídavných jmen — 136
29.3.4	Typ <i>níže podepsaný</i> – <i>nížepodepsaný</i> — 136
29.3.5	Typ <i>tvarohomakový</i> – <i>tvarohovomakový</i> — 136
29.3.6	Typ <i>světle šedý</i> – <i>světlešedý</i> , <i>tmavě modrý</i> – <i>tmavěmodrý</i> — 136
29.3.7	Volná spojení příslovci s přídavnými jmény — 137
30	Dělení slov na konci řádku — 137
30.1	Základní pravidla dělení slov — 138
30.2	Konkrétní způsoby dělení — 138
30.2.1	Předpony — 138
30.2.2	Dvě a více samohláskových písmen vedle sebe — 139
30.2.3	Skupina souhláska + <i>l</i> v jiné než slabikotvorné pozici — 140
30.2.4	Skupina souhláska + <i>r</i> v jiné než slabikotvorné pozici nebo <i>ř</i> — 140
30.2.5	Skupina <i>s/š</i> + souhláska — 140
30.2.6	Skupina samohláska/souhláska + <i>str/štr/strž</i> — 141
30.2.7	Skupina samohláska-souhláska-souhláska-samohláska — 141
30.2.8	Skupiny tři souhlásek v blízkosti přípony nebo předpony — 141
30.2.9	Zakončení na <i>-ční</i> — 142
30.2.10	Zdvojené souhláskové písmeno — 142
30.2.11	Dělení podle slabik ve výslovnosti — 142
31	Z historie českého pravopisu — 143
31.1	Psaní <i>i, í</i> – <i>y, ý</i> v češtině — 143
31.2	Písmena <i>ů</i> – <i>ú</i> — 144
31.3	České <i>ř</i> — 145
II.B	PRAVOPIS – INTERPUNKCE — 148
32	Psaní čárky v souvětí — 148
32.1	Souřadné spojení vět spojkami <i>a, i, ani, nebo, či</i> — 148
32.2	Spojení vět dvojitými spojovacími výrazy (<i>ani – ani, buď – nebo</i> apod.) — 148

- 32.3 Podřadná spojení vět – podřadící spojky
(*že, aby, kdyby* apod.) — 149
- 32.4 Podřadná spojení vět – vztažná zájmena
(*kdo, který* apod.) — 149
- 32.5 Podřadná spojení vět – příslovce (*jak, kam* apod.) — 150
- 32.6 Vložené vedlejší věty — 150
- 32.7 Spojení větné a nevětné podoby několikanásobného
větného členu — 151
- 32.8 Dva spojovací výrazy vedle sebe
(*že když, protože kdyby* apod.) — 151
- 32.9 Věty závislé na výrazu s oslabenou větnou platností
(*samozřejmě, hlavně* apod.) — 151
- 32.10 Výrazy pocíťované jako výpustka (*Nevěděl, co s tím.*) — 152
- 32.11 *Teprve, jen, zvláště* apod. + spojovací výraz, časové
příslovce + spojovací výraz — 152
- 32.12 Vedlejší věty časové – typ *předtím než, pokaždé když* — 153
- 32.13 Věty s *tak(,) jak* — 153
- 32.14 Věty s *poté(,) co* — 153
- 32.15 Věty se spojovacími výrazy typu *mezitímco / mezitím(,) co* — 155
- 33 **Psaní čárky ve větě jednoduché** — 156
- 33.1 Čárka ve spojení několikanásobných větných členů – spojení
souřadné (bezespoječné), slučovací poměr (*tatínek, maminka,
dědeček a strýček*) — 156
- 33.2 Souřadné spojení několikanásobných větných členů v různém
významovém poměru (*mělo by stačit 50, a ne/nikoliv 60 bodů;
obrovská, a proto nepřehlednutelná budova*) — 157
- 33.3 Větné členy spojené dvojitými spojovacími výrazy
(*ani – ani, buď – nebo, jednak – jednak* apod.) — 157
- 33.4 Přívlastek volný a těsný — 158
- 33.4.1 Volný přívlastek — 158
- 33.4.2 Těsný přívlastek — 158
- 33.4.3 Hranice mezi volným a těsným přívlastkem — 159
- 33.4.4 Přívlastkové konstrukce typu *zákon č. 235/2004 Sb., o dani
z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů* — 160
- 33.5 Přívlastek několikanásobný a postupně rozvíjející — 160
- 33.6 Výrazy, které pozbyly větné platnosti — 161
- 33.6.1 Ustálená spojení (*ať dělá(,) co dělá; ber kde ber* apod.) — 161
- 33.6.2 Výrazy pocíťované jako výpustka (*řekni mi proč; nevím proč;
nevěděl(,) jak na to* apod.) — 161
- 33.7 Typ *stejně jako, podobně jako* — 162

33.8	Typ <i>tak jako</i> — 163
33.9	Spojovací výrazy <i>jakož i, rovněž i</i> — 164
33.10	Oslovení — 164
33.10.1	Typ <i>Ahoj(,) Vítku; dobrý den, paní Opatrná</i> — 165
33.11	Dodatkově připojený větný člen — 165
33.11.1	Konstrukce s výrazy <i>a to</i> — 165
33.12	Doplňek, volný doplňek — 166
33.13	Přístavek — 166
33.13.1	Zařazující a hodnotící přístavek — 167
33.13.1.1	Shrnující přístavek (uvozený výrazy <i>zkrátka, prostě, jednoduše</i> apod.) — 167
33.13.2	Konkretizující přístavek (<i>Adam Petránek, ředitel; PhDr. Eva Nová, CSc.; Alfa, a. s.; názvy kapitol</i> apod.) — 167
33.13.2.1	Výčtový přístavek (uvozený výrazy <i>například, zejména, mimo jiné, tedy, tj.</i> apod.) — 169
33.13.3	Vysvětlující přístavek (uvozený výrazy <i>tj., tzv., totiž, tedy, a to</i> apod.) — 169
33.14	Vsuvka — 170
33.15	Výrazy s oslabenou větnou platností (<i>prosím, mimochodem, bohužel, naštěstí, naneštěstí, samozřejmě, upřímně řečeno</i> apod.) — 170
33.16	Citoslovce a částice (<i>Haló, počkejte! Copak je to vůbec možné? Inu, to ani já nepamatuju.</i>) — 171
33.17	Čárka ve spojeních s <i>až</i> — 172
33.18	Čárka ve spojeních s <i>od ... přes ... (až) do/k/po</i> — 172
33.19	Výrazy, které se čárkou neoddělují — 173
34	Psaní čárky v infinitivních konstrukcích — 173
34.1	Případy, kdy čárku píšeme — 173
34.1.1	Infinitiv zastupující vedlejší větu — 173
34.1.1.1	Podřadící spojovací výraz (kromě <i>než</i>) — 174
34.1.1.2	Zájmeno odkazující na infinitivní konstrukci v platnosti vedlejší věty — 174
34.1.2	Jiné typy konstrukcí — 175
34.1.2.1	Konstrukce vyjadřující podmínku a možnost — 175
34.1.2.2	Konstrukce vyjadřující míru — 175
34.1.2.3	Věty s výpustkou slovesa v určitém tvaru — 175
34.2	Případy, kdy čárku nepíšeme — 176
34.2.1	Infinitiv jako větný člen — 176
34.2.2	Infinitiv a slovesa <i>být a mít</i> — 176
34.2.3	Infinitiv a spojka <i>než</i> — 176

35	Psaní čárky před spojkami <i>a, i, ani</i> — 177
35.1	Spojka <i>a</i> — 177
35.1.1	Poměr slučovací (<i>a, a pak, a potom, a také, zkratky atd., atp., apod., aj.</i>) — 177
35.1.2	Poměr odporovací (<i>a ne, a nikoliv, a přesto, a přece apod.</i>) — 178
35.1.3	Poměr stupňovací (<i>a dokonce, a nadto, a k tomu, a navíc apod.</i>) — 179
35.1.4	Poměr důsledkový (<i>a proto, a tedy, a tak, a tudíž, a tím apod.</i>) — 179
35.1.5	Spojka <i>a</i> a vložené vedlejší věty — 180
35.2	Spojka <i>i</i> — 180
35.2.1	Poměr slučovací — 180
35.2.2	Jiné významové poměry — 181
35.3	Spojka <i>ani</i> — 181
35.3.1	Poměr slučovací — 181
35.3.2	Dvojitý spojovací výraz <i>ani – ani</i> a vícenásobné užití <i>ani</i> (<i>ani tatínek, ani maminka; tatínek ani maminka ani babička</i>) — 181
35.3.3	Poměr stupňovací — 182
36	Psaní čárky před spojkami <i>jako, než</i> — 182
36.1	Spojka <i>jako</i> — 182
36.2	Spojka <i>než</i> — 183
37	Psaní čárky před spojkami <i>nebo, či</i> — 184
37.1	Spojka <i>nebo</i> — 184
37.2	Spojka <i>či</i> — 184
38	Psaní čárky před spojkami <i>anebo, aneb, čili, neboli</i> — 185
38.1	Spojka <i>anebo</i> — 185
38.1.1	Varianta <i>aneb</i> — 185
38.2	Spojky <i>neboli, čili</i> — 185
39	Psaní čárky před výrazy <i>eventuálně, respektive, případně</i> — 186
39.1	<i>Respektive</i> — 186
39.2	<i>Případně</i> — 186
40	Psaní čárky před výrazy <i>včetně, ne-li</i> — 187
40.1	<i>Včetně</i> — 187
40.2	<i>Ne-li</i> — 187

41	Tečka — 187
41.1	Ukončení věty — 187
41.2	Řadové číslovky — 188
41.3	Tečka a závorka — 188
41.4	Výčty — 189
41.5	Nadpisy, nápisy a popisky — 189
41.6	Tabulky, formuláře a dotazníky — 190
41.7	Kalendářní data a časové údaje — 190
41.8	Peněžní částky — 190
41.9	Tečka po zkratce — 190
41.10	Tečka a mezera — 191
41.11	Naznačení vynechaných znaků ve slovech — 191
41.12	Tečka a číselný odkaz na poznámku pod čarou — 191
41.13	Tečka, otazník a vykřičník na konci názvu díla nebo produktu — 192
42	Otazník — 192
42.1	Otazník a další interpunkční znaménka — 193
42.2	Další funkce otazníku — 193
43	Vykřičník — 194
43.1	Užití vykřičníku na konci výpovědi — 194
43.2	Vykřičník a další interpunkční znaménka — 195
43.3	Další funkce vykřičníku — 196
44	Středník — 197
45	Dvojtečka — 198
46	Uvozovky — 199
47	Závorky — 201
48	Spojovník — 202
49	Pomlčka — 204
50	Tři tečky — 206
51	Lomítko — 207
52	Apostrof — 209
ILC	PRAVOPIS – VELKÁ PÍSMENA — 210
53	Psaní velkých písmen — 210
53.1	Obecné zásady — 210
53.2	Pojmenování stále považovaná za obecná — 211

54	Velká písmena – jména živých bytostí a přídavná jména od nich odvozená — 212
54.1	Jména s velkým počátečním písmenem — 212
54.2	Jména s malým počátečním písmenem — 214
54.3	Jména, v nichž lze psát velké i malé počáteční písmeno — 214
55	Velká písmena – hvězdářská jména a astrologická znamení — 216
56	Velká písmena – světadíly, země, území — 217
56.1	Jednoslovné názvy — 217
56.2	Dvouslovné názvy — 217
56.2.1	Spojení přídavného jména a podstatného jména obecného — 217
56.2.2	Spojení přídavného jména a podstatného jména vlastního — 218
56.2.3	Spojení dvou podstatných jmen — 218
56.3	Trojslovné názvy — 219
57	Velká písmena – vodstva, hory, pohoří, nížiny — 219
57.1	Jednoslovné názvy — 219
57.2	Dvouslovné názvy — 219
57.2.1	Spojení přídavného jména a podstatného jména obecného — 219
57.2.2	Spojení přídavného jména a podstatného jména vlastního — 219
57.2.3	Spojení dvou podstatných jmen — 220
57.3	Trojslovné názvy — 220
58	Velká písmena – obce, města, městské části, sídliště a čtvrti — 220
58.1	Názvy obcí, městysů a měst — 220
58.2	Názvy městských částí, čtvrtí a sídlišť — 221
59	Velká písmena – ulice, třídy, nábřeží, náměstí, mosty, sady, zahrady, aleje, kolonády — 222
59.1	Obecné poučení — 222
59.2	Jednotlivé pojmenovací typy — 223
59.2.1	Předložková spojení — 223
59.2.2	Spojení obecného podstatného jména a vlastního jména ve 2. pádě — 223
59.2.3	Psaní ostatních názvů — 224

60	Velká písmena – stavby a jejich části, stanice a zastávky — 224
60.1	Obecné poučení — 224
60.2	Psaní názvů chrámů, bazilik, kostelů, kaplí, rotund — 224
60.3	Psaní názvů klášterů — 225
60.4	Psaní názvů hradů, zámků a rozhleden — 225
60.5	Psaní názvů domů, paláců, pasáží, vil — 226
60.6	Psaní názvů částí jednotlivých staveb — 227
60.7	Psaní názvů nádraží, stanic a zastávek — 227
60.7.1	Železniční nádraží a stanice — 227
60.7.2	Autobusová nádraží a zastávky — 227
60.8	Názvy dálnic, silnic, tunelů, spojek a dalších dopravních staveb — 228
60.8.1	Názvy dálnic a silnic — 228
60.8.2	Názvy tunelů, spojek, okruhů, radiál, obchvatů, magistrál — 228
61	Velká písmena – organizace (státy, správní oblasti, zastupitelské sbory, ministerstva, školy, divadla apod.) — 228
61.1	Obecné poučení — 228
61.2	Názvy současných států — 230
61.3	Názvy současných správních oblastí — 231
61.3.1	Názvy krajů — 231
61.3.2	Názvy okresů — 231
61.3.3	Názvy regionů, mikroregionů, svazků obcí, euroregionů — 231
61.4	Psaní historických označení států — 232
61.5	Psaní názvů současných zastupitelských sborů a orgánů státní správy — 233
61.5.1	Nejvyšší zastupitelské sbory — 233
61.5.2	Velvyslanectví — 233
61.5.3	Vláda, prezident, veřejný ochránce práv — 234
61.5.4	Ministerstva — 234
61.5.5	Magistráty, městské/obecní úřady, zastupitelstva, rady — 234
61.5.6	Soudy, armáda, policie — 235
61.6	Školy — 235
61.6.1	Mateřské, základní, střední školy, gymnázia a učiliště — 235
61.6.1.1	Názvy obsahující jeden typ školy — 235
61.6.1.2	Názvy škol vzniklých sloučením dvou (i více) původně samostatných škol — 236
61.6.2	Vysoké školy — 236
61.6.2.1	Fakulty — 237
61.7	Zdravotnické organizace — 237

61.8	Názvy divadel — 238
61.8.1	Názvy tvořené spojením přídavného jména a podstatného jména <i>divadlo</i> , event. místa určení — 238
61.8.2	Názvy tvořené spojením podstatného jména <i>divadlo</i> a podstatného jména v 1. pádě — 238
61.8.3	Názvy obsahující předložkové spojení — 238
61.9	Lékárny, restaurace, vinárny, hospody, hotely, penziony, chaty, kempy, koupaliště — 239
61.10	Církevní organizace — 240
62	Velká písmena - organizační složky (pobočka, úsek, odbor, výbor apod.) — 240
63	Velká písmena - dokumenty, umělecká a odborná díla — 241
63.1	Dokumenty — 241
63.1.1	Rejstříky, registry, průkazy, potvrzení, kupní smlouvy atp. — 241
63.1.2	Zákony, zákoníky, vyhlášky — 241
63.1.3	Ústavy, smlouvy, dohody, úmluvy, listiny atp. — 242
63.1.4	Řády, sazebníky, ceníky, stanovy atp. — 242
63.2	Umělecká a odborná díla, učebnice, noviny, časopisy, stálé rubriky, pořady — 243
64	Velká písmena - dějinné události, památné dny a svátky — 244
64.1	Významné dějinné události a období — 244
64.2	Významné dny a svátky — 244
65	Velká písmena - akce, soutěže — 245
66	Velká písmena - výrobky, odrůdy, plemena — 245
67	Velká písmena - vyznamenání — 246
67.1	Řády — 246
67.1.1	Spojení podstatného jména <i>řád</i> s dalším výrazem — 246
67.1.2	Spojení přídavného jména (dvou přídavných jmen) a podstatného jména <i>řád</i> — 247
67.2	Ceny — 247
67.3	Medaile a plakety — 247
67.4	Ostatní pojmenování — 248
68	Velká písmena - zástupné názvy — 248

69	Velká písmena – přírodní útvary — 249
	Literatura k oddílu II — 250
III.	MORFEMATIKA — 253
70	Morfematika – základní pojmy — 255
70.1	Úroveň morfů (a morfémů) — 255
70.2	Pojem morfému — 255
71	Typy morfů a morfémů — 256
71.1	Nulový morf – morfologická nula — 258
71.2	Předpony (prefixy) — 260
71.2.1	Slovotvorné předpony — 260
71.2.2	Tvarotvorné předpony — 260
71.3	Kořenové morfy a morfémy — 261
71.4	Přípony (sufixy) — 261
71.4.1	Kmenotvorné přípony — 261
71.4.2	Slovotvorné přípony — 262
71.4.3	Tvarotvorné přípony — 262
71.4.3.1	Nefinální tvarotvorné přípony — 263
71.4.3.2	Finální tvarotvorné přípony – koncovky — 264
71.5	Interfixy — 265
71.6	Postfixy — 265
	Literatura k oddílu III — 266
IV.	SLOVOTVORBA — 267
72	Změny hlásek při tvoření slov — 269
72.1	Změny souhlásek při tvoření slov — 269
72.1.1	Podstatná jména — 269
72.1.1.1	Změny souhlásek před příponami začínajícími na -e, -í, příp. souhlásku — 269
72.1.1.2	Změny souhlásek <i>d, t, ň</i> před příponami -ka, -ky — 270
72.1.1.3	Odvozování názvů jazyků příponou -ina — 270
72.1.1.4	Odvozování podstatných jmen slovesných — 270
72.1.1.5	Základové slovo končí písmenem -y — 271
72.1.2	Přídavná jména — 271

72.1.2.1	Nepravidelné hláskové změny při odvozování přídavných jmen příponami <i>-ní/-ný</i> — 271
72.1.2.2	Odvozování přídavných jmen příponou <i>-ský</i> a podstatných jmen příponami <i>-ství, -stvo</i> — 271
72.1.2.3	Hláskové změny při stupňování přídavných jmen — 273
72.1.3	Slovesa — 273
72.1.4	Příslovce — 273
72.2	Změny samohlásek při tvoření slov — 274
72.2.1	Střídání krátkých a dlouhých samohlásek při tvoření slov — 274
72.2.1.1	Podstatná jména — 274
72.2.1.2	Přídavná jména — 275
72.2.1.3	Slovesa — 276
72.2.2	Ostatní typy samohláskových změn — 276
73	Přechylování obecných jmen — 277
73.1	Obecné poučení — 277
73.2	Typ <i>princezna, komtesa, vikomtka, vikomtesa</i> — 277
73.3	Přechylování názvů pracovních pozic, funkcí a titulů (<i>předsedkyně, hejtmanka, chirurgyně/chirurgka, mistrová, radová, docentka</i> apod.) — 278
73.4	Přechylování vojenských a policejních hodností (<i>strážmistryně, poručice, majorka</i> apod.) — 279
73.5	Typ <i>kongresmanka, megalomanka</i> — 280
73.6	Přechylování obyvatelských jmen (<i>měšťanka, venkovanka</i> apod.) — 280
73.7	Opačné přechylování (<i>vdova – vdovec</i>) — 280
74	Přechylování příjmení ve veřejné komunikaci — 280
75	Přechylování příjmení, která mají formu podstatného jména a ve výslovnosti jsou zakončena na souhlásku (typ <i>Novák – Nováková</i>) — 282
75.1	Jména, která mají před koncovou souhláskou pohybné <i>-e, -o</i> či <i>-a</i> — 283
75.2	Příjmení zakončená na <i>-ius</i> — 283
75.3	Příjmení zakončená v písmu a ve výslovnosti rozdílně — 283
75.3.1	Cizí příjmení zakončená na <i>-c</i> [k] — 283
75.3.2	Francouzská příjmení zakončená na <i>-rd, -rt, -nd, -ns</i> — 284
75.3.3	Příjmení zakončená na nevyslovované <i>-e</i> — 284
75.3.4	Francouzská příjmení zakončená na nevyslovované <i>-es</i> — 284

75.3.5	Příjmení zakončená na nevyslovované <i>-i</i> , <i>-y</i> — 285
75.3.6	Germánská příjmení zakončená na <i>-y</i> , <i>-i</i> , <i>-eu</i> — 285
76	Přechylování příjmení, která mají formu podstatného jména a ve výslovnosti jsou zakončena na samohlásku (typ <i>Svoboda</i> – <i>Svobodová</i>) — 285
76.1	Příjmení zakončená ve výslovnosti na [a], [á] — 286
76.1.1	Příjmení zakončená v písmu i ve výslovnosti na <i>-a</i> — 286
76.1.2	Příjmení zakončená ve výslovnosti na [á] — 286
76.1.3	Příjmení zakončená v písmu a ve výslovnosti rozdílně — 286
76.2	Příjmení zakončená ve výslovnosti na [e], [é] — 287
76.2.1	Domácí příjmení zakončená v písmu na <i>-e</i> , <i>-ě</i> — 287
76.2.2	Cizí příjmení zakončená v písmu i ve výslovnosti na <i>-e</i> — 287
76.2.3	Příjmení zakončená ve výslovnosti na [é] — 287
76.2.4	Příjmení zakončená v písmu a ve výslovnosti rozdílně — 288
76.3	Příjmení zakončená ve výslovnosti na [i], [í] — 288
76.3.1	Příjmení zakončená v písmu na <i>-i</i> , <i>-y</i> a ve výslovnosti na [í] — 288
76.3.2	Příjmení zakončená v písmu i ve výslovnosti na <i>-í</i> — 288
76.3.3	Příjmení zakončená v písmu a ve výslovnosti rozdílně — 289
76.4	Příjmení zakončená ve výslovnosti na [o], [ó] — 289
76.4.1	Příjmení zakončená ve výslovnosti na [o] — 289
76.4.2	Cizí příjmení zakončená ve výslovnosti na [ó] — 289
76.5	Příjmení zakončená ve výslovnosti na [u], [ú] — 290
76.5.1	Domácí příjmení zakončená v písmu na <i>-u</i> , <i>-ů</i> — 290
76.5.2	Cizí příjmení zakončená v písmu i ve výslovnosti na <i>-u</i> , <i>-ů</i> — 290
76.5.3	Cizí příjmení zakončená ve výslovnosti na [u], [ú] a v písmu na jiné písmeno — 291
77	Přechylování příjmení, která mají formu přídavného jména (typ <i>Zelený</i> – <i>Zelená</i>) — 291
77.1	Příjmení s formou přídavného jména tvrdého (vzor „mladý“) — 291
77.1.1	Domácí příjmení — 291
77.1.2	Slovanská příjmení — 291
77.1.3	Příjmení typu <i>Malých</i> — 292
77.1.4	Příjmení nejasného původu zakončená na <i>-ý</i> — 292
77.2	Příjmení s formou přídavného jména měkkého (vzor „jarní“) — 293
77.3	Příjmení s formou přídavného jména přivlastňovacího — 293
77.3.1	Domácí příjmení — 293
77.3.2	Slovanská příjmení — 293

78	Přechylování viceslovných příjmení — 294
78.1	Jména obsahující předložku, člen, spojku či jiný podobný výraz — 294
78.2	Zdvojená příjmení psaná se spojovníkem — 294
78.3	Viceslovná příjmení psaná bez spojovníku — 295
78.3.1	Příjmení domácího původu — 295
78.3.2	Cizí příjmení — 295
79	Přechylování ženských příjmení pocházejících z jazyků, které mají vlastní přechylovací prostředky — 296
80	Tvoření obyvatelských jmen — 297
80.1	Obecné poučení — 297
80.1.1	Tvoření příponou <i>-an</i> — 298
80.1.2	Tvoření příponou <i>-ec</i> — 298
80.1.3	Jména bez přípony (typ <i>Rus</i>) — 298
80.1.4	Více existujících podob jména — 299
80.1.5	Tvoření od přídavných jmen — 299
80.2	Přechylování obyvatelských jmen (<i>Češka, Řekyně</i> apod.) — 299
80.2.1	Tvoření příponou <i>-ka</i> — 299
80.2.2	Tvoření příponou <i>-yně</i> — 300
80.2.3	Více existujících podob jména — 300
81	Podstatná jména zakončená na <i>-ák</i> — 300
81.1	Odvozování příponou <i>-ák</i> — 300
81.2	Jména tvořená od jednoslovných základů — 301
81.3	Jména tvořená od viceslovných základů (univerbizace: <i>nákladní auto</i> – <i>nákladák</i>) — 301
82	Podstatná jména zakončená na <i>-ant</i>, <i>-ent</i> a <i>-and</i>, <i>-end</i> — 302
83	Česko — 303
84	Typ <i>bratři Novákoví</i> – <i>Novákové</i>, <i>bratři Skotničí</i> – <i>Skotnických</i>, <i>rodina Novákova</i> – <i>Novákových</i>, <i>rodina Skotnická</i> – <i>Skotnických</i>, <i>Novákoví</i>, <i>Skotničí</i> — 304
84.1	Pojmenování rodinných příslušníků příjmením rodiny — 304
84.2	Pojmenování rodiny jako celku — 306
84.3	Koncovky <i>-oví</i> a <i>-ové</i> u příjmení v 1. p. mn. č. — 308
85	Domácké podoby rodných jmen (<i>Klárinka</i>, <i>Lukáš/Luky</i>) — 308
86	Přídavná jména zakončená na <i>-íci</i>, <i>-íci</i> — 309

87	Přídavná jména zakončená na <i>-ní, -ný</i> — 310
88	Přídavná jména zakončená na <i>-ální, -ární</i> — 312
89	Přídavná jména zakončená na <i>-ční, -ivní</i> — 312
90	Přídavná jména typu <i>puškinský – puškinovský</i> — 314
91	Tvoření přídavných jmen od jmen zeměpisných — 315
91.1	Tvoření přídavných jmen od jmen domácích — 315
91.1.1	Tvoření od jednoslovných zeměpisných jmen — 315
91.1.1.1	Vkládání hlásek a hláskových skupin — 315
91.1.1.2	Odsouvání hlásek — 316
91.1.1.3	Změny v souhláskových skupinách — 316
91.1.2	Tvoření od viceslovných zeměpisných jmen — 316
91.1.2.1	Typ <i>Nový Bydžov, Borová Lhota, Spálené Poříčí</i> — 317
91.1.2.2	Typ <i>Horní Blatná, Přední Kopanina, Vyšší Brod</i> — 317
91.1.2.3	Typ <i>Karlovy Vary, Kardašova Řečice, Odolena Voda</i> — 317
91.1.2.4	Typ <i>Ústí nad Labem – labskoústecký, Hradec Králové – královéhradecký</i> — 318
91.1.2.5	Typ <i>Rakousko-Uhersko – rakousko-uherský, Frýdek-Místek – frýdecko-místecký</i> — 318
91.1.2.6	Typ <i>severní Čechy – severočeský</i> — 318
91.2	Tvoření přídavných jmen od jmen cizích — 318
91.2.1	Tvoření od jednoslovných zeměpisných jmen — 319
91.2.1.1	Odsouvání hlásek — 319
91.2.1.2	Změny v základu — 322
91.2.1.3	Ostatní případy (<i>loretánský, kubánský, provensálský, maltézský, detvanský</i>) — 323
91.2.2	Tvoření od viceslovných zeměpisných jmen — 324
92	Tvoření přídavných jmen přivlastňovacích od ženských osobních jmen — 324
92.1	Tvoření přídavných jmen od osobních jmen zakončených ve výslovnosti na [a], [e], [o], [u], [ú], [ou] — 324
92.2	Tvoření přídavných jmen od osobních jmen zakončených ve výslovnosti na [i] — 325
92.2.1	Jména zakončená v psané podobě na <i>-í</i> — 325
92.2.2	Jména zakončená v psané podobě na <i>-y</i> — 325
92.2.3	Jména zakončená ve výslovnosti na [i], [í], ale v psané podobě na skupinu samohlásek či jinou samohlásku — 325
92.3	Tvoření přídavných jmen od osobních jmen zakončených ve výslovnosti na souhlásku — 326

92.3.1	Jména zakončená ve výslovnosti i v psané podobě na souhlásku — 326
92.3.2	Jména zakončená ve výslovnosti na souhlásku, ale v psané podobě na samohlásku — 326
92.3.3	Antická jména — 326
93	Typ <i>ačkoli</i> – <i>ačkoliv</i> , <i>kdokoli</i> – <i>kdokoliv</i> — 326
94	Vokalizace předložek (<i>v třetí</i> – <i>ve třetí</i>) — 327
94.1	Předložky neslabičné (<i>k, s, v, z</i>) — 327
94.2	Předložky slabičné — 328
94.3	Další poznámky k vokalizaci předložek — 329
	Literatura k oddílu IV — 330
V.	TVAROSLOVÍ — 333
V.A	PODSTATNÁ JMÉNA — 335
V.A.1	GRAMATICKÉ KATEGORIE PODSTATNÝCH JMEN — 335
95	Rod podstatných jmen — 335
95.1	Podstatná jména, která mají v 1. p. j. č. jeden tvar — 335
95.1.1	Typ <i>nešika</i> — 335
95.1.2	Typ <i>kyčel</i> — 335
95.1.3	Typ <i>Pankrác, Florenc</i> — 336
95.2	Podstatná jména, která mají v 1. p. j. č. dvojí tvar (<i>brambor</i> i <i>brambora</i>) — 336
95.3	Podstatná jména, která jsou různého rodu ve tvarech jednotného a množného čísla — 337
96	Životnost podstatných jmen — 338
97	Číslo podstatných jmen (<i>dvoje housle, hromady listů</i>) — 340
97.1	Jména, která mají pouze nebo převážně tvary jednotného čísla — 340
97.1.1	Vlastní jména — 341
97.1.2	Abstraktní jména — 341
97.1.3	Jména látková — 342
97.1.4	Jména hromadná — 342

97.2	Jména, která mají pouze nebo převážně tvary množného čísla – podstatná jména pomnožná — 342
97.3	Pozůstatky dvojného čísla v češtině (<i>oběma rukama</i>) — 343
97.3.1	<i>Ruce, nohy, oči, uši, ramena, kolena</i> — 343
98	Spojení typu <i>ve městě Olomouc</i> — 344
V.A.2	SKLOŇOVÁNÍ OBECNÝCH JMEN — 346
99	Skloňování mužských jmen kolisajících mezi měkkým a tvrdým skloňováním — 346
99.1	Životná podstatná jména — 346
99.1.1	Jména zakončená na <i>-l</i> — 346
99.1.2	Jména zakončená na <i>-s, -z</i> — 347
99.2	Neživotná podstatná jména — 347
99.2.1	Jména zakončená na <i>-l</i> — 347
99.2.2	Jména zakončená na <i>-s</i> — 348
99.2.3	Jména zakončená na <i>-en, den a týden</i> — 349
99.2.4	Podstatné jméno <i>loket</i> — 349
99.2.5	Podstatné jméno <i>hospic</i> — 349
100	Skloňování mužských jmen vzoru „hrad“ – 2. p. j. č. — 350
100.1	Obecné poučení — 350
100.2	Distribuce koncovek <i>-u, -a</i> — 350
100.2.1	Koncovka <i>-u</i> — 350
100.2.2	Koncovka <i>-a</i> — 350
100.2.3	Koncovky <i>-u/-a</i> — 351
100.3	Jména zakončená na <i>-l</i> : typ <i>kužel</i> — 351
101	Skloňování mužských jmen vzoru „předseda“ – 2. p. j. č. — 351
102	Skloňování mužských jmen vzoru „hrad“ – 6. p. j. č. — 352
102.1	Obecné poučení — 352
102.1.1	Tendence v distribuci koncovek <i>-u, -ě(e)</i> — 352
102.2	Příklady užití koncovek <i>-u</i> a <i>-ě(e)</i> — 353
102.2.1	Vlastní jména místní zakončená na <i>-ov, -ín</i> : typ <i>Benešov, Kojetín</i> — 353
102.2.2	Původem stará frekventovaná jména (často s významem místa): typ <i>les, ostrov</i> — 353

102.2.3	Abstrakta, slova nová a přejatá: typ <i>mysl, ring</i> — 353
102.2.4	Jména zakončená na <i>-g, -h, -ch, -k, -r, -d, -t, -n</i> : typ <i>břeh, člun</i> — 353
102.2.5	Jména zakončená na <i>-s</i> : typ <i>okres, nadpis</i> — 354
102.2.6	Jména zakončená na <i>-l</i> : typ <i>sval, kužel</i> — 354
103	Skloňování mužských životných jmen – konkurence krátkých a dlouhých tvarů ve 3. (6.) p. j. č. — 355
103.1	Obečné poučení — 355
103.2	Koncovka <i>-oví</i> — 355
103.3	Několikaslovný výraz — 355
103.4	Koncovka <i>-u</i> — 356
103.5	Koncovka <i>-í</i> — 356
104	Skloňování mužských jmen – 5. p. j. č. — 356
104.1	Obečné poučení — 356
104.2	Vzor „pán“ — 357
104.3	Vzor „muž“ — 357
104.4	Vzor „soudce“ — 357
104.5	Vzor „předseda“ — 358
105	Skloňování mužských životných jmen – 1. p. mn. č. — 358
105.1	Obečné poučení — 358
105.2	Distribuce koncovek — 358
105.2.1	Koncovka <i>-í</i> — 358
105.2.1.1	Názvy zvířat — 359
105.2.1.2	Jména s příponami zakončenými na <i>-ř</i> a <i>-č</i> — 359
105.2.1.3	Jména zakončená na <i>-(e)c</i> — 360
105.2.1.4	Jména zakončená na <i>-ík, -ák</i> — 360
105.2.1.5	Přejatá jména zakončená na <i>-ant, -ent, -et, -ot, -or, -(át)or, -ér, -ýr, -án, -ín/-ýn, -on</i> — 360
105.2.1.6	Přejatá jména zakončená na <i>-man</i> — 361
105.2.2	Koncovka <i>-ové</i> — 361
105.2.2.1	Vlastní jména — 362
105.2.2.2	Jednoslabičná jména — 362
105.2.2.3	Jména zakončená na <i>-j</i> a na <i>-l</i> — 362
105.2.2.4	Přejatá jména zakončená na <i>-log, -urg, -graf, -fil, -fob, -nom</i> — 362
105.2.3	Koncovka <i>-é</i> — 363
105.2.3.1	Jména zakončená na <i>-an</i> (obyvatelská), <i>-tel, -íta, -ista, -asta</i> — 363
105.2.4	Koncovky <i>-í/-ové</i> — 364
105.2.5	Koncovky <i>-é/-í</i> — 364

106	Skloňování mužských jmen – 2. p. mn. č. — 364
107	Skloňování mužských jmen – 6. p. mn. č. — 365
107.1	Neživotná podstatná jména zakončená na -c: typ <i>tác</i> — 365
107.2	Životná podstatná jména zakončená na -g, -k, -ch a -h: typ <i>pstruh</i> , <i>šejk</i> — 365
107.3	Jednoslabičná neživotná podstatná jména zakončená na -g, -k, -ch a -h: typ <i>břeh</i> , <i>dok</i> — 366
107.4	Dvou- a víceslabičná životná i neživotná podstatná jména zakončená na -g, -k, -h, -ch a životná na -ga, -ka, -ha, -cha — 366
107.5	Životná podstatná jména zakončená na -a, jemuž předchází měkká souhláska: typ <i>paňáca</i> — 367
107.6	Životná podstatná jména vzoru „pán“ zakončená na -l, -s, -z, -x: typ <i>krokodýl</i> — 368
107.7	Životná podstatná jména vzoru „muž“ zakončená na -l, -z: typ <i>Francouz</i> , <i>učitel</i> — 368
107.8	Neživotná podstatná jména vzoru „hrad“ zakončená na -l, -s, -z, -x: typ <i>kostel</i> — 368
107.9	Typ <i>pytel</i> — 369
107.10	Typ <i>kužel</i> — 369
107.11	Typ <i>playback</i> — 370
107.12	Typ <i>peníze</i> a <i>peníz</i> — 370
108	Skloňování mužských jmen zakončených na -us, -ius, -eus, -os, -es — 371
108.1	Podstatná jména s tvarotvorným základem zakončeným na souhlásku — 371
108.1.1	Životná podstatná jména (typ <i>dinosaurus</i>) — 371
108.1.2	Neživotná podstatná jména (typ <i>rytmus</i>) — 372
108.2	Podstatná jména s tvarotvorným základem zakončeným na samohlásku — 373
108.2.1	Životná podstatná jména s tvarotvorným základem zakončeným na samohlásku + -us — 373
108.2.1.1	Životná podstatná jména zakončená na -ius (typ <i>géníus</i>) — 373
108.2.1.2	Životná podstatná jména zakončená na -eus (typ <i>farizeus</i> a <i>skarabeus</i>) — 373
108.2.2	Neživotná podstatná jména s tvarotvorným základem zakončeným na samohlásku + -us — 374
108.2.2.1	Neživotná podstatná jména zakončená na -ius (typ <i>sestercius</i>) — 374

- 108.2.2.2 Neživotná podstatná jména zakončená na *-eus*
(typ *nukleus*) — 375
- 109 Skloňování mužských jmen typu *guru, kulí, grizzly, kádí, hippie* — 375
- 109.1 Životná podstatná jména mužského rodu zakončená na *-u* (typ *guru*) — 376
- 109.2 Životná mužská podstatná jména zakončená na *-í/-y* (typ *kulí, grizzly*) — 376
- 109.3 Životná mužská podstatná jména zakončená na *-í, -ie* [i] (typ *kádí, hippie*) — 377
- 110 Skloňování ženských jmen vzoru „žena“ – 2. p. mn. č. — 378
- 110.1 Obecné poučení — 378
- 110.2 Vkladné *-e-* — 378
- 110.2.1 Jednoslabičná slova — 378
- 110.2.2 Víceslabičná slova — 378
- 110.2.2.1 Víceslabičná slova se skupinou alespoň tří souhlásek — 378
- 110.2.2.2 Víceslabičná jména se skupinou dvou souhlásek — 379
- 110.3 Krácení kořenové samohlásky — 379
- 111 Skloňování ženských jmen kolisajících mezi vzory „píseň“ a „kost“ — 380
- 111.1 Obecné poučení — 380
- 111.2 Přehled skloňování některých slov — 382
- 111.2.1 Jména zakončená na *-c* — 382
- 111.2.2 Jména zakončená na *-st* — 382
- 111.2.3 Jména zakončená na *-č, -d* — 383
- 111.2.4 Jména zakončená na *-s, -š, -z, -ž* — 384
- 111.2.5 Jména zakončená na *-l* — 384
- 112 Skloňování ženských jmen zakončených na *-ca, -ča, -ša, -ža, -ja, -ňa* — 384
- 112.1 Jména se souhláskou *-c, -č, -š, -ž* na konci tvarotvorného základu (typ *skáca, gejša*) — 384
- 112.1.1 Jména se souhláskou *-c* vyslovovanou jako [k] na konci tvarotvorného základu (typ *ayahuasca*) — 385
- 112.2 Jména se souhláskou *-j, -ň* na konci tvarotvorného základu (typ *sója, víkuňa*) — 386

- 113 Skloňování ženských jmen zakončených na *-ea, -oa, -ua, -ia, -oe* — 387
- 113.1 Jména zakončená na *-ea* — 387
- 113.2 Jména zakončená na *-oa, -ua* — 388
- 113.3 Jména zakončená na *-ia, -oe* — 388
- 114 Skloňování ženských jmen zakončených na *-is, -ida* — 389
- 115 Skloňování ženských jmen vzoru „*růže*“ – 2. p. mn. č. — 389
- 115.1 Nulová koncovka (typ *ulice – ulic*) — 389
- 115.2 Dubletní tvary (typ *žákyně – žákyň i žákyní*) — 390
- 116 Skloňování jmen středního rodu podle vzoru „*město*“ – 6. p. j. č. — 390
- 116.1 Obecné poučení — 390
- 116.2 Faktory, které působí při volbě koncovky *-ě(e)* nebo *-u* — 390
- 116.3 Příklady užití koncovek *-ě(e)* nebo *-u* — 391
- 116.3.1 Jména zakončená na *-go, -ho, -cho, -ko* — 391
- 116.3.2 Jména zakončená na *-lo* — 391
- 116.3.3 Jména zakončená na *-vo* — 391
- 116.3.4 Jména zakončená na *-ro, -so, -to* — 392
- 116.3.5 Jména zakončená na *-no* — 392
- 117 Skloňování jmen středního rodu podle vzoru „*město*“ – 2. p. mn. č. — 393
- 117.1 Strídání samohlásky v základu slova — 393
- 117.2 Vkladné *-e-* — 393
- 117.2.1 Jednoslabičná podstatná jména — 393
- 117.2.2 Jména s dvěma (třemi) souhláskami před koncovým *-o* — 393
- 117.3 Dvojtvary — 394
- 118 Skloňování jmen středního rodu podle vzoru „*město*“ – 6. p. mn. č. — 394
- 118.1 Podstatná jména slovotvorně zdrobnělá — 394
- 118.2 Podstatná jména zakončená na *-isko* — 395
- 118.3 Podstatná jména zakončená na *-kum* — 395
- 118.4 Poznámky k jednotlivým podstatným jménům — 395
- 119 Skloňování jmen středního rodu zakončených na *-um, -on, -ma* — 395
- 119.1 Podstatná jména zakončená na *-um* — 395

- 119.1.1 Podstatná jména, která mají před koncovým *-um* samohlásku — 395
- 119.1.2 Podstatná jména, která mají před koncovým *-um* souhlásku — 396
- 119.1.2.1 Podstatná jména, která mají před koncovým *-um* souhlásku *k* — 397
- 119.2 Skloňování přejatých jmen zakončených na *-on* — 397
- 119.2.1 Podstatná jména, která mají před koncovým *-on* samohlásku — 397
- 119.2.2 Podstatná jména, která mají před koncovým *-on* souhlásku — 398
- 119.3 Podstatná jména zakončená na *-ma* — 398

- 120 Skloňování jmen středního rodu zakončených na *-ao*, *-eo*, *-io*, *-yo*, *-uo* — 399

V.A.3 SKLOŇOVÁNÍ OSOBNÍCH JMEN — 401

- 121 Osobní jména mužská zakončená ve výslovnosti na souhlásku — 402
- 121.1 Jména zakončená ve výslovnosti na tvrdou nebo obojetnou souhlásku — 402
- 121.1.1 Jména, která mají před koncovou souhláskou pohybné *-e*, *-o* či *-a* (typ *Štěpánek*, *Machek*, *Vepřek*, *Pavel*, *Chmel*, *Karol*, *Dubak*, *Winter*, *Wolker*) — 402
- 121.1.2 Příjmení ve formě přídavného jména zakončená na *-ých*, *-ův* (typ *Šerých*, *Tichých*, *Jakubův*) — 404
- 121.1.3 Antická jména (typ *Titus*, *Marsyas*, *Herakles*, *Ikaros*, *Platon*, *Anakreon*, *Atlas*, *Kramerius*, *Pistorius*, *Mathesius*) — 404
- 121.1.4 Jména zakončená v písmu a ve výslovnosti rozdílně (typ *Chirac*, *Balzac*, *Gerard*, *Beaufort*, *Jacques*, *Descartes*, *Charles*, *Jules*, *Yves*, *Smith*, *Heath*) — 406
- 121.1.5 Jména zakončená v písmu na samohláskové písmeno a ve výslovnosti na souhlásku (typ *Shakespeare*, *Pierre*, *Barrande*, *La Fontaine*, *Pete*, *Gable*, *Jake*, *White*, *Mike*, *Braque*, *Remarque*) — 407
- 121.2 Jména zakončená ve výslovnosti na měkkou nebo obojetnou souhlásku — 408
- 121.2.1 Jména zakončená na *-s*, *-z*, *-x* (typ *Alois*, *Hynais*, *Kraus*, *Klaus*, *Charles*, *Jens*, *Hlinomaz*, *Asterix*, *Mánes*, *Arbes*, *Rys*, *Kos*, *Hus*) — 409

- 121.2.2 Jména, která mají před koncovou souhláskou pohybné -e- (typ *Adamec, Jakubec, Němec, Rožec, Hruběš, Aleš, Dobeš*) — 409
- 121.2.3 Antická jména (typ *Ajax, Pollux, Cheops, Prixos, Xerxes, Kosmas, Atlas, Dafnis, Kramerius*) — 410
- 121.2.4 Jména zakončená ve výslovnosti a v písmu na rozdílnou souhlásku či souhláskové písmeno (typ *March, Lobkowicz, Balázs, Anouilh, Georges, Gjergj, Smith, Heath*) — 410
- 121.2.5 Příjmení ve formě přídavného jména zakončená na -oj, -ij, -yj, -új (typ *Tolstoj, Čajkovskij, Buďonnyj, Petruj*) — 411
- 121.2.6 Jména zakončená v písmu na samohláskové písmeno a ve výslovnosti na souhlásku (typ *Bruce, Corneille, Coleridge, Nagy, George, Maurice, Montaigne, France, Popovici, Nikolai, Vargai, Koločai, May, Hemingway, Roy, Bleibtreu, Le-Loi*) — 411
- 122 **Osobní jména mužská zakončená ve výslovnosti na [a], [á] — 413**
- 122.1 Jména zakončená ve výslovnosti i v písmu na -a (typ *Ondra, Hůla, Maxa, Gargantua, Baroja, Váša, Nohavica, Borgia, Lorca, Mantegna, Ma*) — 413
- 122.2 Skloňování jmen zakončených ve výslovnosti na [a] a v písmu na jiné samohláskové písmeno (typ *Mauroy, Leroy, Buquoy, Bonnefoy*) — 414
- 122.3 Jména zakončená ve výslovnosti na [a] a v písmu na souhláskové písmeno (typ *Benoit, Dumas, Delacroix, Marat, François, Bolstad, Noah, Jeremiah*) — 415
- 122.4 Jména zakončená ve výslovnosti na [á] (typ *Isá, Kivimaa*) — 414
- 123 **Osobní jména mužská zakončená ve výslovnosti na [e], [é] — 415**
- 123.1 Domácí jména zakončená ve výslovnosti na [e] a v písmu na -e, -ě (typ *Nevole, Purkyně, Skamene, Kubice, Skočdopole, Osolsobě*) — 415
- 123.1.1 Jména cizího původu zakončená ve výslovnosti i v písmu na -e (typ *Goethe, Tille, Dante, Jorge, Rjunosuke, Croce, Nietzsche, Miškeje, E, Cche*) — 416
- 123.2 Jména zakončená ve výslovnosti na [e], [é] a v písmu na souhláskové písmeno (typ *Rabelais, Robbe-Grillet, Monet, Darrieux, Marais, Boulez, Neveux, Kavanagh*) — 417

- 123.2.1 Jména zakončená ve výslovnosti na [é] a v písmu na -é, -ée, -ee (typ *René, Linné, Pelé, José, Mathé, Mallarmé, Mérimée, Grée, Klee*) — 417
- 123.3 Jména zakončená ve výslovnosti na [e], [é] a v písmu na jiné samohláskové písmeno (typ *Nesbo, Bö, Wahlöö, Hazeu, Richelieu, Montesquieu, Delaunay, Geoffrey*) — 418
- 124 **Osobní jména mužská zakončená ve výslovnosti na [i], [í] — 418**
- 124.1 Jména zakončená ve výslovnosti na [i] a v písmu na -í, -y (typ *Darmopíši, Bezstarosti, Luigi, Bondy, Tony, Petöfi, Percy, Verdi, Vranitzky, Starsy, I, Li*) — 418
- 124.2 Jména zakončená ve výslovnosti na [i], ale v písmu na jiné samohláskové písmeno či skupinu písmen (typ *Shelley, Tracey, Blanqui, Péguy, Raimu*) — 419
- 124.3 Jména zakončená ve výslovnosti na [i], ale v písmu na souhláskové písmeno (typ *Dupuis, Petit, Camus, Raleigh*) — 419
- 124.4 Jména zakončená ve výslovnosti na [i] a v písmu na -í, -ý (typ *Jiří, Jiljí, Brixí, Gándhí, Zeli, Konopí, Pokorný, Dolejší, Tachecí, Kočí, Balý, Kubý*) — 420
- 124.5 Jména zakončená ve výslovnosti na [i], ale v písmu na jiné samohláskové písmeno (typ *Lee, Lie, Sue, Curie, Mackenzie, Attlee, Marie, Aabye*) — 420
- 124.6 Jména zakončená ve výslovnosti na [i], ale v písmu na souhláskové písmeno (typ *Leigh*) — 421
- 125 **Osobní jména mužská zakončená ve výslovnosti na [o], [ó] — 421**
- 125.1 Jména zakončená v písmu i ve výslovnosti na -o (typ *Laco, Kvido, Zeno, Oto, Nero, Boccaccio, Emilio, Caravaggio, Hirohito, Wo, Ono, Bracco*) — 421
- 125.2 Antická jména (typ *Trimalchio, Nero, Scipio, Cicero, Naso, Tycho*) — 422
- 125.3 Jména zakončená ve výslovnosti na [o], ale v písmu na souhláskové písmeno (typ *Laclos, Girardot, Gounod*) — 423
- 125.4 Jména zakončená ve výslovnosti na [ó] (typ *Szabó, Miró, Rousseau, Vandelloo, Daa, Boo, Króo, Waugh, Shaw, Law, Basedow, Bülow, Malraux, Carpeaux*) — 423

- 126 **Osobní jména mužská zakončená ve výslovnosti na [u], [ú], [ou], [au] — 424**
- 126.1 Jména zakončená ve výslovnosti i v písmu na -u, -ou, -au (typ *Dočekau, Mobutu, Landau, Hrejsemnou, Ceaușescu, Moiceanu, Papandreu, Pithou, Chou*) — 424
- 126.2 Jména zakončená ve výslovnosti na [u], [ou], [au] a v písmu na jiné písmeno nebo skupinu písmen (typ *Joe, Poe, Howe, Castelo, Amado, Coelho, Jaloux, Jo*) — 425
- 126.3 Jména zakončená ve výslovnosti na [ú] a v písmu na -ú, -û (typ *Janû, Kubû, Přinesdomû, Nehrû, Šunsû*) — 425
- 126.4 Jména zakončená ve výslovnosti na [ú] a v písmu na jiné písmeno nebo skupinu písmen (typ *Boo, Hugh, Sue, Grew, Roux, Bjørneboe*) — 426
- 127 **Osobní jména viceslovná — 426**
- 127.1 Jména obsahující předložku, člen, spojku apod. (typ *Robert De Niro, Vincent van Gogh, Vittorio de Sica, Le Corbusier, Charles de Taille, Cyrano de Bergerac, Leonardo da Vinci, Rembrandt van Rijn, Calderón de la Barca, Gómez de Avellaneda, Pijoan y Soteras*) — 427
- 127.2 Zdvojená jména se spojovníkem (typ *Čapek-Chod, Willman-Grobowski, Colloredo-Mansfeld, Clam-Gallas, Štorch-Marien, Toulouse-Lautrec, Saint-Exupéry, Jean-Jacques*) — 428
- 127.3 Viceslovná příjmení bez spojovníku — 429
- 127.4 Viceslovná orientální jména (typ *Muhammad Ali Džairi, Nguyen-Du, Tu Fu*) — 429
- 127.4.1 Arabská jména — 429
- 127.4.2 Čínská, korejská a vietnamská jména — 429
- 128 **Osobní jména ženská zakončená ve výslovnosti na [a], [á] — 430**
- 128.1 Jména, ve kterých koncovému -a předchází ve výslovnosti tvrdá nebo obojetná souhláska (typ *Veronika, Hana, Uršula, Bertha, Jessica, Rebecca, Deborah*) — 430
- 128.2 Jména, ve kterých koncovému -a předchází ve výslovnosti měkká souhláska (typ *Máša, Lubica, Zoja, Maya, Sonya, Gaia, Natasha, Sofia, Georgia, Lia, María*) — 431
- 128.3 Jména ve výslovnosti zakončená na [oa], [ua], [ea] (typ *Moa, Alua, Efua, Andrea, Galatea, Lea, Rea*) — 434
- 128.4 Jména zakončená ve výslovnosti na [á] (typ *Nausikaa, Gangá*) — 435

- 129 Osobní jména ženská zakončená ve výslovnosti na [e], [é], [o], [ó], [u], [ú], [ou], [i], [í] — 435
- 129.1 Jména zakončená ve výslovnosti na [e], [é] (typ *Mathilde, Elke, Heike, Kirké, Afrodite, Libuše, Alice, Beatrice, Marie, Sofie*) — 435
- 129.2 Jména zakončená ve výslovnosti na [o], [ó] (typ *Hanako, Yoko, Ildikó, Sapphó, Kalypsó, Dido, Juno*) — 436
- 129.3 Jména zakončená ve výslovnosti na [u], [ú], [ou] (typ *Bánu, Lou, Jo, Sue, Maru, Mílu*) — 437
- 129.4 Jména zakončená ve výslovnosti na [i], [í] (typ *Bety, Hani, Máří, Věří, Phoebe, Nancy, Shirley, Noemi, Hořejší, Krejčí*) — 437
- 130 Osobní jména ženská zakončená ve výslovnosti na souhlásku — 437
- 130.1 Jména zakončená v písmu i ve výslovnosti na souhlásku (typ *Dagmar, Ingrid, Eleonor, Carmen, Maud, Marylin, Kim*) — 437
- 130.2 Jména zakončená ve výslovnosti na souhlásku, ale v písmu na -e (typ *Jane, Kate, Jeanette, Louise, Adrienne, Elise*) — 438
- 130.3 Antická jména (typ *Charis, Artemis, Pallas, Ceres, Venus, Demeter, Sfinx*) — 438
- V.A.4 SKLOŇOVÁNÍ ZEMĚPISNÝCH JMEN — 440
- 131 Zeměpisná jména mužská zakončená ve výslovnosti na souhlásku — 441
- 131.1 Jména zakončená ve výslovnosti na tvrdou nebo obojetnou souhlásku — 441
- 131.1.1 Jména zakončená ve výslovnosti i v písmu na stejnou souhlásku — 441
- 131.1.1.1 Konkurence koncovek -u/-a ve 2. p. j. č. a koncovek -u/-ě(e) v 6. p. j. č. (typ *Zlín, Hostýn, Havířov, Kyjev, Rabštejn, Norimberk, Beroun, Náchod, Tábor, Betlém, Egypt, Jeruzalém, Milán, Řím, Záhřeb, Rožmitál, Zábřeh, Nymburk, Mělník, Rýn, Mohan*) — 441
- 131.1.1.2 Pohybné samohlásky -e-, -a-, -o- ve jménech slovanského původu — 443
- 131.1.1.3 Antické názvy (typ *Rhodos, Lesbos, Argos, Palatinus, Acheron, Akragas, Trapezus, Styx, Tiryas*) — 443
- 131.1.1.4 Německá jména zakončená na -ingen, -hausen (typ *Tübingen, Göttingen, Meiningen, Schaffhausen*) — 444

- 131.1.1.5 Polská jména zakončená na -ów (typ *Chorzów, Sulechów*) — 444
- 131.1.1.6 *Loket a Kámen* — 444
- 131.1.1.7 *Izrael* — 445
- 131.1.2 Jména zakončená v písmu na jinou souhlásku než ve výslovnosti (typ *Cahors, Cherbourg, Orléans, Cognac, Quebec, Sabadell*) — 445
- 131.1.3 Jména zakončená ve výslovnosti na souhlásku a v písmu na samohláskové písmeno (typ *Grenoble, Baltimore, Le Havre, Newcastle, Melbourne, Brisbane, Jacksonville*) — 445
- 131.2 Jména zakončená ve výslovnosti na měkkou souhlásku — 446
- 131.2.1 Jména zakončená v písmu i ve výslovnosti stejně (typ *Liberec, Žacléř, Moháč, Marrákeš, Kriváň, Radhošť, Altaj, Hindúkuš, Stříbřec*) — 446
- 131.2.2 Jména zakončená ve výslovnosti a v písmu na odlišné souhlásky (typ *Greenwich, Ipswich, Dobrcz, Barcs, Portrush, Krupanj*) — 447
- 131.2.3 Jména zakončená v písmu na samohláskové písmeno a ve výslovnosti na měkkou souhlásku (typ *Hortobágy, Jászberény, Neszmély, Villefranche, Carouge*) — 447
- 132 **Zeměpisná jména mužská zakončená ve výslovnosti na samohlásku** — 448
- 132.1 Názvy ve formě podstatného jména — 448
- 132.2 Názvy ve formě přídavného jména — 448
- 133 **Zeměpisná jména ženská zakončená ve výslovnosti na [a], [á]** — 448
- 133.1 Jména, ve kterých koncovému -a předchází ve výslovnosti tvrdá či obojetná souhláska (typ *Praha, Ankara, Mekka, Bogotá, Sierra, Gotha, Casablanca, Sevilla*) — 448
- 133.2 Jména, ve kterých koncovému -a předchází ve výslovnosti měkká souhláska (typ *Levoča, Troja, Dobrudža, Čadca, La Mancha, Kalocsa, Foggia, La Coruña*) — 449
- 133.3 Jména, ve kterých koncovému -a předchází ve výslovnosti samohláska či hláska j (typ *Olympia, Alexandria, Korea, Guinea, Nikaragua, Capua, Samoa, Aquileia, Pistoia, Celaya*) — 451
- 134 **Zeměpisná jména ženská zakončená ve výslovnosti na [e], [i]** — 451
- 134.1 Jména zakončená ve výslovnosti na [e] — 451
- 134.2 Jména zakončená ve výslovnosti na [i] — 452

- 135 **Zeměpisná jména ženská zakončená ve výslovnosti na souhlásku — 452**
- 135.1 Jména skloňovaná podle vzoru „píseň“
(typ *Paříž, Dobříš, Sibiř, Mokrý, Třeboň, Choceň, Mohuč, Třebíč, Florenc, Peruc, Náměšť, Čihošť, Litomyšl, Litovel, Neapol, Cerekev, Provence*) — 452
- 135.2 Jména skloňovaná podle vzoru „kost“ (typ *Čáslav, Vlašim, Příbram, Třešť, Budapešť, Tachov, Rus, Uhřetěves, Nelahozeves*) — 453
- 135.3 Antická jména (typ *Kolchis, Salamis, Hellas, Eleusis, Akropolis, Persepolis*) — 454
- 136 **Zeměpisná jména středního rodu — 454**
- 136.1 Jména zakončená ve výslovnosti na [o], [ó]
(typ *Brno, Santiago, Bilbao, Kongo, Bagamoyo, Arezzo, Viareggio, Borneo, Hokkaidó, Bordeaux, Pau, Gütersloh, Waterloo*) — 454
- 136.2 Jména zakončená ve výslovnosti na [e], [é]
(typ *Labe, Jíloviště, Zabrze, Zawiercie, Podhradie, Halle, Dušanbe, Calais, Malmö, Hostinné*) — 455
- 136.3 Jména zakončená ve výslovnosti na [i], [í]
(typ *Polabí, Ústí, Meziříčí, Jelení, Dillí, Karáčí, Tennessee, Canterbury, Sydney, Chamonix*) — 455
- 136.4 Jména zakončená ve výslovnosti na [u], [ú], [ou], [au] — 456
- 136.5 Jména orientálního původu — 456
- 136.6 Jména zakončená ve výslovnosti na souhlásku
(typ *Koloseum, Actium, Saguntum, Brisbane, Lille, Lausanne, Massachusetts, Bourges*) — 456
- 137 **Zeměpisná jména viceslovná — 457**
- 137.1 Jména středního rodu — 457
- 137.2 Jména ženského rodu — 459
- 137.3 Jména mužského rodu — 459
- 138 **Zeměpisná jména pomnožná — 460**
- 138.1 Jména zakončená ve výslovnosti na [i] — 460
- 138.2 Jména zakončená ve výslovnosti na [e] — 462
- 138.3 Jména zakončená ve výslovnosti na [a] — 463
- 138.4 Jména zakončená ve výslovnosti na souhlásku — 464

V.A.5	SKLOŇOVÁNÍ NÁZVŮ INSTITUCÍ A FIREM — 465
139	Skloňování názvů institucí a firem — 465
V.B	PŘÍDAVNÁ JMÉNA — 467
140	Přídavná jména individuálně přivlastňovací — 467
141	Stupňování přídavných jmen a příslovci — 468
141.1	Tvoření druhého a třetího stupně přídavných jmen a příslovci pomocí přípon — 468
141.2	Užití příslovci <i>více, víc, méně, míň</i> — 470
142	Konkurence jmenných a složených tvarů přídavných jmen, konkurence přídavných jmen a přičestí trpného — 470
142.1	Krátké tvary přídavných jmen — 470
142.2	Konkurence konstrukcí typu <i>jsem dojatý × jsem dojat</i> — 471
V.C	ZÁJMENA — 472
143	Tvary zájmena <i>já</i> — 472
144	Konkurence přivlastňovacích zájmen — 473
V.D	ČÍSLOVKY — 476
145	<i>Dva, oba</i> — 476
146	<i>Tři, čtyři</i> — 476
147	Členění čísel, viceslovné číslovkové výrazy (typ 365, 2 582) a desetinná čísla — 477
147.1	Členění čísel — 477
147.2	Skloňování viceslovných číslovkových výrazů — 478
147.3	Čtení desetinných čísel — 478
148	Počítaný předmět po číslovkách — 479
148.1	Počítaný předmět po celých číslech — 479
148.2	Počítaný předmět po desetinných číslech — 480

V.E	SLOVESA — 481
149	Slovesa vzorů „mazat“, „brát“, „krýt“, „kupovat“ (<i>mažu – maží, ořu – ořám, kryjí – kryjou</i>) — 481
149.1	Slovesa vzorů „mazat“ a „brát“ — 481
149.1.1	Tvary rozkazovacího způsobu sloves vzorů „mazat“ a „brát“ (<i>zahrab – zahrabej</i>) — 482
149.2	Slovesa vzoru „krýt“ — 482
149.3	Slovesa vzoru „kupovat“ — 483
150	Slovesa vzoru „péci“ (infinitiv <i>-cí – -ct</i>) — 483
150.1	Infinitiv — 483
150.2	První osoba jednotného čísla a třetí osoba množného čísla — 483
150.3	Poznámky k některým slovesům — 484
151	Slovesa vzoru „tisknout“ (přičestí činné a trpné) — 484
151.1	Obecné poučení — 484
151.1.1	Příklady sloves, která jsou řazena ke vzoru „tisknout“ — 484
151.1.1.1	Slovesa dokonavá s okamžitým významem — 485
151.1.1.2	Slovesa počínavá — 485
151.1.1.3	Slovesa jiného významu — 485
151.2	Přičestí činné — 485
151.3	Přičestí trpné — 486
151.3.1	Přičestí trpné na <i>-en</i> — 487
151.3.1.1	Příklady sloves se základem končícím na <i>-h, -k</i> — 487
151.3.1.2	Příklady sloves se základem končícím jinak než na <i>-h, -k</i> — 488
151.4	Podstatná jména slovesná — 488
152	Slovesa vzoru „začít“ (přičestí činné a trpné) — 488
153	Slovesa vzoru „sázet“ — 489
153.1	Třetí osoba množného čísla (<i>oni sází – sázejí</i>) — 489
153.2	Kolísání sloves mezi vzory „prosit“ a „sázet“ — 489
154	Rozkazovací způsob 4. slovesné třídy (<i>leč – léčí</i>) — 490
154.1	Užívání tvarů rozkazovacího způsobu — 490
154.2	Tvary druhé osoby jednotného čísla — 490
154.2.1	Vzor „prosit“ — 490
154.2.1.1	Tvary bez koncovky — 490
154.2.1.2	Tvary s koncovkou <i>-i</i> — 490

154.2.1.3	Variantní tvary: bez koncovky / s koncovkou <i>-i</i> — 491
154.2.1.4	Kolisání mezi vzory „prosit“ a „sázet“ — 491
154.2.2	Vzor „trpět“ — 491
154.2.3	Vzor „sázet“ — 491
154.2.4	Poznámky k jednotlivým slovesům — 492
154.3	Tvary množného čísla — 492
155	Podmiňovací způsob (<i>byste, abyste, kdybyste</i>), <i>jakoby</i> a <i>jako by</i> — 493
155.1	Podmiňovací způsob přítomný — 493
155.2	Podmiňovací způsob minulý — 494
155.3	<i>Jakoby</i> a <i>jako by</i> — 494
156	Zvratná a nezvratná slovesa — 495
156.1	Nezvratná slovesa (<i>napsal jsi / napsals, napsal bys</i>) — 495
156.2	Zvratná slovesa — 495
156.2.1	<i>Se, si</i> — 495
156.2.2	<i>Ses, sis, by sis, by ses</i> — 497
157	Přechodníky — 497
157.1	Užití přechodníků — 497
157.2	Přechodník přítomný (od sloves nedokonavých) — 497
157.2.1	Přechodník přítomný (od sloves dokonavých) — 498
157.3	Přechodník minulý (od sloves dokonavých) — 499
157.3.1	Přechodník minulý od sloves vzoru „tisknout“ — 499
157.3.2	Přechodník minulý od sloves vzoru „začít“ („tnout“) — 499
157.3.3	Přechodník minulý u sloves utvořených předponami od sloves <i>jít</i> a <i>jet</i> — 500
157.3.4	Přechodník minulý (od sloves nedokonavých) — 500
157.4	Tvoření přechodníků od sloves obouvidových — 500
157.5	Přechodníky trpné — 500
157.6	Ustrnulé formy přechodníků — 501
	Literatura k oddílu V — 502
VI.	VĚTNÁ STAVBA — 505
158	Shoda přísudku s podmětem jednoduchým — 507
158.1	Podmět je v čísle jednotném — 507
158.1.1	Podmět je rodu mužského — 507

- 158.1.2 Podmět je rodu ženského — 507
- 158.1.3 Podmět je rodu středního — 507
- 158.2 Podmět je v čísle množném — 508
- 158.2.1 Podmět je rodu mužského životného — 508
- 158.2.1.1 Dvoji skloňování v množném čísle bez významového rozlišení (*uzenáci* i *uzenáče*) — 508
- 158.2.1.2 Dvoji skloňování v množném čísle, významově odlišné (*nosiči* × *nosiče*) — 509
- 158.2.1.3 *Rodiče, lidičky, koně* — 509
- 158.2.2 Podmět je rodu mužského neživotného — 510
- 158.2.3 Podmět je rodu ženského — 510
- 158.2.4 Podmět je rodu středního — 510
- 158.2.5 Podmět a doplněk — 510
- 159 **Shoda přísudku s podmětem několikanásobným** — 511
- 159.1 Podmět předchází přísudku — 511
- 159.1.1 Několikanásobný podmět se skládá ze jmen v čísle jednotném — 511
- 159.1.1.1 Složkou několikanásobného podmětu je jméno rodu mužského životného — 511
- 159.1.1.2 V několikanásobném podmětu není jméno rodu mužského životného — 511
- 159.1.2 Několikanásobný podmět se skládá ze jmen v čísle množném — 512
- 159.1.2.1 Mezi složkami několikanásobného podmětu je jméno rodu mužského životného — 512
- 159.1.2.2 V několikanásobném podmětu není jméno rodu mužského životného — 512
- 159.1.2.3 Podmětem jsou jména rodu středního — 512
- 159.1.3 Několikanásobný podmět se skládá ze jmen v různém čísle — 512
- 159.1.3.1 Jednou ze složek několikanásobného podmětu je jméno rodu mužského životného — 512
- 159.1.3.2 V několikanásobném podmětu není jméno rodu mužského životného — 513
- 159.1.3.3 Podmětem jsou jména rodu středního, alespoň jedno v čísle jednotném — 513
- 159.2 Přísudek předchází podmětu — 513
- 159.2.1 Složkou několikanásobného podmětu je jméno rodu mužského životného — 514
- 159.2.2 V několikanásobném podmětu není jméno rodu mužského životného — 514
- 159.3 Několikanásobný podmět s předložkou *s* (*otec s matkou*) — 514
- 159.3.1 Přísudek následuje za několikanásobným podmětem — 515

159.3.2	Přísudek předchází několikanásobnému podmětu — 515
159.3.2.1	Podstatná jména jsou v čísle jednotném — 515
159.3.2.2	Podstatná jména jsou v čísle množném — 515
159.3.2.3	Podstatné jméno s předložkou s není složkou podmětu — 515
159.4	Několikanásobný podmět a několikanásobný přívlastek (česká a německá strana) — 516
160	Složitější případy shody přísudku s podmětem — 516
160.1	Podmět je nevyjádřený — 516
160.1.1	Autorský plurál — 516
160.1.2	Typ <i>Děvčata, snad jste se na nás nezlobily/nezlobila?</i> — 517
160.1.3	Shoda podle výrazu v předcházející větě — 517
160.2	Podmět je vyjádřen bezrodým zájmenem — 518
160.3	Typ <i>Rychlé šípy závodily, Tři sestry zahrály, Wanastowi Vjegy vydaly</i> (gramatická shoda) — 518
160.4	Typ <i>Red Wings zvítězili, U2 zazpívali</i> (shoda podle smyslu) — 518
160.5	Typ <i>British Airways získal-, Dove uvedl-</i> — 519
160.6	Typ <i>Dolce & Gabbana a Missoni představil-, Albert a Billa otevřel-</i> — 519
160.7	Typ <i>ČT opakovala, HBO odvysílal-</i> — 519
160.8	Typ <i>Jeho Výsost, My, král český</i> — 520
160.9	Typ <i>Hrabata a knížata vlastnila rozsáhlá panství, kněžny a knížata tančily</i> — 520
160.10	Podmět všeobecný — 521
160.11	Typ <i>Davy lidí proudily ulicemi, aby viděl-</i> — 521
160.12	Typ <i>Pět mužů šlo, desítky lidí stály, 3,2 % lidí uspěl-</i> (shoda ve větách s číselným výrazem v podmětu) — 521
160.12.1	Typ <i>Několik mužů a jedna žena odešel-</i> — 522
160.12.2	Typ <i>Několik mužů se ženou odešel-</i> — 522
160.13	Typ <i>Finanční úřad, oddělení styku s veřejností, rozhodl-</i> (shoda ve větách s přístavkem) — 523
160.14	Typ <i>My ženy jsme tančily</i> — 524
160.15	Typ <i>Bylo/byla zima</i> — 524
160.16	Typ <i>Každý jsme nějak nešťastný</i> — 524
160.17	Podmětem jsou tázací zájmena <i>kdo, co</i> — 525
160.18	Typ <i>Čas jsou peníze</i> — 525
160.19	Typ <i>Harmonika byla krásný dárek</i> (podmět a jmenná část přísudku) — 525
160.20	Typ <i>Trinidad a Tobago vydal-</i> — 525
160.21	Typ <i>Čtení a psaní byl-</i> — 526
160.22	Typ <i>Studenti/studentky psali/psaly</i> — 527

161 Shoda postponovaného prívlastku (tykajúc sa, vzťahujúc sa) — 527

162 Konkurencie 1. a 7. p. v prísudku jmenném se sponou — 528

162.1 Užití 1. pádu — 528

162.2 Užití 7. pádu — 529

163 Slovesné a jmenné vazby — 529

163.1 Byt tomu rád, být za to rád — 529

163.2 Díky něčemu — 530

163.3 Diskutovat něco / o něčem / nad něčím, zmínit něco,

zmínit se o něčem — 530

163.4 Hlasovat něco / o něčem, prohlásit něco — 531

163.5 Chránit, ochrana proti něčemu / před něčím / od něčeho — 531

163.6 Informace o čem / k čemu — 532

163.7 Je to o tom — 532

163.8 Obchod(ovat) (s) něčím, obchodovat něco, obchod něčeho — 532

163.9 Specializovat se na něco / v něčem, specialista na něco /

pro něco / v něčem — 533

163.10 Užití (sl), použít, využít co/čeho — 533

163.11 Viz co — 533

163.12 Vyučovat, učit se co/čemu — 533

164 Konkurencie předložek (e) - na, do - na — 534

164.1 Předložka + obecné jméno — 534

164.1.1 Typ ve škole × na škole, do školy × na školu — 534

164.1.2 Typ na vládě, na Senátu, na radě, na zastupitelstvu, na městě,

na výboru, na komisi se usnesli, rozhodli aj. — 535

164.1.3 Jiné případy — 535

164.2 Předložka + zeměpisné jméno — 536

164.2.1 Jména obcí a jejich částí: na Vyšehradě × v Podolí — 536

164.2.2 Jména územních oblastí: na Plzeňsku, na Ostravsku — 537

164.2.3 Jména světadílů, států, zemí: do Bulharska × na Ukrajinu,

v Bulharsku × na Ukrajině — 537

164.2.4 Jména ostrovů a poloostrovů: na Malte, na Malte × v Grónsku,

do Grónska — 537

164.2.5 Jména pohoří: v Himalajích × na Šumavě — 537

164.2.6 Jména ulic: na Vinohradské, na Hlavní, na České, na Veverí,

na Pekařské × v Kouřimské, v Písecké — 537

164.2.7 Názvy stanic městské hromadné dopravy: na Želivského — 538

Literatura k oddílu VI — 539

VII.	ZKRATKY, ZNAČKY A ČÍSLA — 541
165	Zkratky čistě grafické (<i>p., mil., mld., s. r. o., tzn., fa</i>) — 543
166	Zkratky iniciálové (<i>ČR, DIC, SMS, SÚKL, IKEA</i>) — 544
166.1	Tvoření iniciálových zkratk — 544
166.2	Výslovnost iniciálových zkratk — 545
166.2.1	Zkratky domácího původu — 546
166.2.2	Zkratky cizího původu — 546
166.2.3	Iniciálová zkratková slova — 546
166.3	Rod iniciálových zkratk — 547
166.4	Psaní iniciálových zkratk a značek ve spojení s podstatnými jmény — 547
167	Zkratková slova — 548
168	Zkratky titulů a hodností — 550
168.1	Zkratky akademických, akademicko-vědeckých a vědecko-pedagogických titulů — 550
168.1.1	Zkratky akademických titulů — 550
168.1.2	Zkratky akademicko-vědeckých titulů — 551
168.1.3	Zkratky vědecko-pedagogických titulů — 552
168.2	Zkratka <i>DiS.</i> — 552
168.3	Zkratky zahraničních a profesních titulů — 552
168.4	Zkratky vojenských hodností — 552
168.5	Zkratky policejních hodností — 553
169	Pořadí titulů — 553
170	Značky, čísla a číslice — 554
170.1	Obecné poučení — 554
170.2	Písmenné značky — 555
170.3	Značky ve spojení s číselnými hodnotami — 555
170.4	Čísla a matematické znaky — 556
170.5	Psaní číslic a číslovek — 556
171	Peněžní částky, značky měn — 557
172	Tvoření a psaní výrazů složených z číslic a slov (<i>typ 12procentní, 20krát</i>) — 558
173	Římské číslice — 559
174	Desetiletí a století (<i>20. a 30. léta, 20. a 21. století</i>) — 559
	Literatura k oddílu VII — 561

VIII.	ÚPRAVA PÍSEMNOSTÍ — 563
175	Dopisy a grafická úprava písemnosti — 565
175.1	Adresy — 565
175.1.1	Pravidla pro psaní adres — 565
175.1.2	Příklady psaní adres — 567
175.2	Kalendářní datum a místo původu — 568
175.3	Časové údaje — 569
175.4	Telefonní a faxová čísla — 570
175.5	Grafická úprava dopisu — 570
175.5.1	Obchodní a úřední dopisy — 570
175.5.2	E-maily — 571
175.5.3	Osobní dopisy vedoucích pracovníků — 572
175.6	Oslovení a závěrečný pozdrav — 573
175.6.1	Oslovení — 573
175.6.2	Závěrečný pozdrav — 574
175.7	Podpisy — 575
175.8	Psaní výčtů — 576
175.9	Zalomení řádků a nevhodné výrazy na jejich konci — 578
175.9.1	Nevhodné výrazy na konci řádků — 578
175.9.2	Zalomení řádků ve webových a e-mailových adresách — 580
176	Bibliografické citace — 581
177	Abecední řazení — 582
177.1	Pravidla pro abecední řazení — 582
177.2	Řazení písmen z jiných abeced — 584
177.3	Řazení písmen a číslic — 585
177.4	Interpunkční znaménka, značky a obrazce — 585
	Literatura k oddílu VIII — 586
IX.	JAZYKOVÉ PŘÍRUČKY A LINGVISTICKÉ POJMY — 587
178	Kodifikace a závaznost jazykových příruček — 589
179	Norma – úzus – kodifikace a rozhodování o jazykové správnosti v praxi jazykové poradny — 590
179.1	Norma — 590
179.2	Úzus — 591
179.3	Kodifikace — 592

180	Slovníček – vybrané pojmy — 593
	Literatura k oddílu IX — 597
X.	TRANSKRIPCE A TRANSLITERACE — 599
181	Transkripce a transliterace z cyrilských abeced – obecné poučení — 601
181.1	Transkripční tabulky — 602
182	Transkripce z běloruské cyrilice — 603
182.1	Transkripce Ъ ѣ na konci slova a skloňování vzniklých jmen v českém textu — 609
182.2	Pravidla českého pravopisu a transkripce skupin де, те, дѣ, тѣ а дя, тя — 609
183	Transkripce z bulharské cyrilice — 610
184	Transkripce z makedonské cyrilice — 614
184.1	Makedonský pravopis a transkripce apostrofu — 617
185	Transkripce z ruské cyrilice — 618
185.1	Transkripce písmen ѣ a е — 624
185.2	Transkripce skupiny кс — 625
186	Transkripce ze srbské cyrilice — 625
187	Transkripce z ukrajinské cyrilice — 628
	Literatura k oddílu X — 635
	SUMMARY — 636
	VĚCNÝ REJSTŘÍK — 638
	REJSTŘÍK SLOV A TVARŮ — 644